outdoor

FHM vriest dood

SNELCURSUS OVERLEVEN IN LAPLAND

‘BE CAREFUL, WE WALK ON BEAR’, ZEGT ONZE GIDS PASI MET Z’N DIKKE FINSE ACCENT. ONDER DE METERSHOGE SNEEUWLAAG WAAR WE OP LOPEN, HOUDEN DE WILDE BRUINE BEREN HUN WINTERSLAAP. VANDAAG LEERT FHM OVERLEVEN IN DE EXTREME VRIESKOU VAN LAPLAND. BRRRR!

TEKST EN FOTO’S CHRIS RIEMENS & THOMAS VAN DRIEL

FHM.NL

Twee Hollandsche jongens de kou insturen zonder eten of onderdak. Het klinkt gezellig, maar het is levensgevaarlijk. Jaarlijks raken duizenden mensen verdwaald in het wild en sterven van de honger, door eenzaamheid of die balzakverschrompelende temperaturen. In dit Finse gebied verdwaalde vorig jaar nog een langlaufende vrouw die dacht een snellere route naar huis te weten. Diezelfde nacht nog vroor ze dood in een sneeuwstorm, slechts een paar honderd meter van de openbare weg verwijderd. Langlaufen, het zal maar het laatste zijn wat je doet...

WEETSKI'S
FEITEN CIJFERS

Hoofdstad: Helsinki
Wij waren in: Salla
Munteenheid: Euro
Tijdsverschil: 1 uur later
Oppervlakte: 336.851 km² (bijna 9 keer zo groot als NL)
Inwoners: 5.262.930
Aantal meren: 188.000
Gemiddeld alcohol-gebruik per Fin: 10,1 liter per jaar
Meest gebruikte klank: 'ski' aan het eind van een woord
Beroemdste inwoner: de Kerstman

FHM is in Salla, één van de weinige plekken op aarde waar je dagen kunt rondlopen zonder een teken van menselijk leven tegen te komen. Het gebied vlak boven de poolcirkel heeft de grootte van de Randstad, maar telt slechts 4.048 inwoners – tegenover zeven miljoen in het Nederlandse. Dit is de koudste plek van Finland, met een recordtemperatuur van bijna -55 graden onder nul. 's Winters wordt het hier nooit licht, 's zomers nooit donker. Onze gids Pasi lacht: 'Als jullie hier zonder mij verdwaald raken, geef ik jullie hooguit twee à drie dagen te leven.' Wij vinden dat minder grappig.
Zes uur geleden vertrokken we vanuit het dichtstbijzijnde dorpje deze koude wildernis in. Een sneeuwscooter bracht ons ver van de bewoonde wereld en liet ons achter met twee volle rugzakken en één gids. We zullen proberen een dag en een nacht te overleven in de eindeloze, doodstille, ijskoude wildernis van Finland. Tussen de slapende bruine beren, gemene veelvraten en vrolijke rendieren in een magische, witte en vooral bevroren wereld.

WE HEBBEN HAAST

We beginnen met een snelcursus navigeren met kompas. In een ondergesneeuwd heuvelachtig bos zonder duidelijke wandelpaden, verplaats je je gemiddelde anderhalve kilometer per uur en ben je verdwaald voor je het weet. Omdat we tot ons middel de sneeuw in zakken, moeten we speciale sneeuwschoenen onder onze laarzen binden. Een soort tennisrackets, maar dan best levensreddend, zullen we later merken. Zo beginnen we dan bijna aan de vier uur durende ploetertocht naar onze slaapplek in dit buitenaardse landschap.
De toon wordt meteen gezet wanneer FHM's Chris z'n kompas al kwijt is voordat hij hem gebruikt heeft. Ineens wordt duidelijk dat de komende uren veel zwaarder gaan worden dan 'even survivallen in Finland' voor de twee oer-Hollandsche boys. Zeker als blijkt dat FHM's Thomas zijn sneeuwschoenen verkeerd heeft aangetrokken. Pasi kijkt afkeurend en wijst naar de zon. 'Het moet rond het middaguur zijn. Warmer dan dit gaat het niet worden, en we hebben haast.'

BRANDENDE PISBUIZEN

Onze gids Pasi is een middelgrote, beetje stevige, kale, 39-jarige Fin die tussen de naaldbomen is opgegroeid. Een echte Bear Grylls of Survivorman, ook al heeft hij daar nog nooit van gehoord. De beste man draagt een dooie vos op z'n hoofd en een vlijmscherp mes aan z'n riem. Binnen tien seconden bouwt hij een perfect kampvuur of een noodhut onder een boom. Onder de sneeuw weet hij de eetbare bessen en paddenstoelen aan te wijzen. 'Ik kan hier wel maanden buiten leven. Dan vang ik gewoon konijntjes en vis. Maar ik slaap met dit weer ook liever binnen.'
Met 'dit weer' bedoelt Pasi minus zeventien graden. Een temperatuur waarbij ijspegels aan je rooie

snotneus ontstaan en je vingers beginnen te jeuken van de kou. Camera's bevriezen, beslaan of vallen uit. Je pisbuis brandt bij het plassen en het voelt alsof je er ijsklonten uit perst. Bovendien vertoont je balzak verdacht veel gelijkenissen met een verschrompelde frikandel. Het is, op z'n zachtst gezegd, behoorlijk fris.

KAAL EN STERVEND

Na twee uur ploeteren, vallen, wegzakken en opstaan bereiken we in het wonderlijke winterlandschap de top van de hoogste heuvel. In dit gebied zijn geen bergen, alleen maar ontelbaar veel bomen op een glooiend landschap. Pasi wijst om zich heen: 'Niets, niemand, honderd kilometer ver.' Vanaf hier hebben we wel een weids uitzicht, waardoor we een veilige slaapplek kunnen scouten voor de ijskoude nacht die ons te wachten staat.

We kiezen een plek naast een meer uit en navigeren ons, met het kompas, een weg naar beneden. Als we na anderhalf uur pas halverwege de afdaling zijn, stopt onze gids bij een dode boomstronk. Hier gaan pauzeren,

zodat Pasi ons een vuur in de sneeuw kan leren maken. 'Als je verdwaalt bent in deze uitgestrekte wildernis, is het erg belangrijk om op tijd, tijdens daglicht, te stoppen om een vuur te bouwen. Het zal je overlevingskansen vergroten', aldus de oerman.
We graven de sneeuwlaag van anderhalve meter diep om de boom heen weg, om de wind van het vuur weg te houden en de boom vanaf de stam te kunnen gebruiken. Op de bevroren grond kun je voedzame bessen en paddenstoelen vinden, alleen staat dat geluk vandaag niet aan onze zijde. Na een halfuur scheppen, zagen en zweten ontstaat er dankzij de meegebrachte vuurstenen een vuurtje. Met deze barre temperaturen is een brandend vuur ontzettend prettig. Je kunt even je handschoenen uitdoen zonder dat dit gelijk pijnlijke vingers oplevert, je ijsvoeten opwarmen en nadenken zonder dat je gedachten om de halve minuut naar de extreme kou uitgaan. Als vanzelf word je ontspannen.
Uit onze backpack pakken we een ketel, houten kopjes en een restje muffe oploskoffie. Door de ketel vol sneeuw te proppen, boven het vuur te hangen en de oploskoffie erbij te gooien, fixen we zo een dampend bakkie pleur. Niet het meest smaakvolle kopje koffie, maar we krijgen in elk geval vocht binnen en dat is in deze barre tijden van eminent belang. Ken je dat woord, eminent? Dat betekent 'buitengewoon'.

BANGE, KOUDE DAGEN

Pasi neemt een slok koffie en kijkt naar het knapperende vuurtje. 'Ik heb ooit geprobeerd een bruine beer te vermoorden. Hij stond op dertig meter afstand van mij in het bos en we keken elkaar recht in de ogen. Ik pakte langzaam mijn geweer, maar hij schrok en rende weg. Ik schoot, raak, alleen de kogel doodde hem niet. Ik heb zijn bloedspoor twee dagen lang door het bos gevolgd. Uiteindelijk ben ik hem bij een rivier kwijtgeraakt.'

FINSE VOLKSSPORT:
RENDIER-SKIËN

Is helemaal hot daar in het hoge noorden. Wij hebben het ook gedaan. Ingrediënten: één rendier, twee teugels, één paar skies, een mens en een 300-meter lange baan. Rendieren halen een snelheid tot wel 60 km/u. Harder dan je brommer jonge! In Finland worden zelfs wedstrijden georganiseerd, inclusief gokpraktijken. ***Dolle boel.***

NATUUR

POOL-LICHT

Het noorderlicht, ook wel poollicht genoemd, is een lichtverschijnsel dat zich voordoet in gebieden die dichtbij de noord- of zuidpool liggen. Het fenomeen komt voort uit een zonneuitbarsting waarbij elektrisch geladen materiaal met een grote snelheid richting planeet aarde wordt geslingerd. Als die geladen deeltjes botsen met het magnetische veld van onze planeet, ontstaat het poollicht. Zo, weet je dat ook weer!

HANDIGE ZINNETJES:

OP ZIJN LAPS!

Mag ik vijf bier alstublieft?
Saisinko viisi olutta kiitos?
Waar is de condoomautomaat?
Mistä voin löytää kondoomi automaatin?
Mag ik hier mijn sneeuwscooter gratis parkeren?
Voinko pysäköidä moottorikelkan tähän ilmaiseksi?
Heeft u ook rendiercarpaccio?
Onko teillä myös poro carpacciota?
Ik kan fantastisch zingen!
Minä osaan laulaa loistavasti!

Pasi kijkt op: 'We moeten gaan, voordat het donker wordt.'
Op naar een beschermde overnachtingsplek. De tocht naar beneden verloopt moeizaam. Om de zoveel tijd komen we vast te zitten en liggen we als een vis op het droge te spartelen in de diepe sneeuw. Overeind komen zonder hulp? Vergeet het maar. Ben je hier echt verdwaald, dan kan het beeld van talloze besneeuwde naaldbomen zomaar het laatste zijn wat op je netvlies zal staan.

Maar wij hebben Pasi. Hoop in bange, koude dagen.

BEET

Afgepeigerd, bezweet en bevroren door de urenlange wandeling giert er maar één emotie door ons lijf: honger. Omdat de dichtstbijzijnde McDonald's op zo'n 139 dagen lopen ligt, moeten we zelf voor ons eten zorgen. We besluiten ons geluk te beproeven in het meer. Hebben we apparatuur voor meegenomen. Met een soort megakurkentrekker maken we in het midden van het meer een wak. We pakken ons minuscule hengeltje erbij en wachten. Binnen enkele minuten heeft Pasi een vis aan de haak geslagen. Hij scheurt het haakje uit zijn mond, pakt zijn geslepen dolk, snijdt het buikje van het visje open, haalt de ingewanden eruit en gooit het bruut geslachte visje naast het wak op het ijs. Enigszins verbouwereerd kijken we hem aan. Zo gaat dat in de natuur. Dan heeft ook Thomas beet. Hij kopieert de handelingen van Pasi en slacht het spartelende visje op psychopathische wijze.
Een uur later arriveren we met een rugzak vol vis bij onze slaapplaats. We fileren de vangst en maken een kampvuur. Terwijl ons oerdiner langzaam gaart, haalt gids Pasi er een lokaal gezegde erbij. 'Wij zeggen altijd: als je hier

verdwaalt, ga dan rustig zitten, maak een vuurtje, zet een bakkie koffie en rook een sigaretje. Alles komt goed.' Dat gevoel kunnen wij ons nog maar moeilijk voorstellen, maar voor Finnen zijn deze omstandigheden normaal. Pasi slaapt (als het niet te extreem koud is) het liefst buiten. 'Mijn vader zat in het leger en heeft mij alles geleerd. Van kinds af aan ben ik al in de wildernis. Als ik in een stad ben, word ik gek.'

DOODSE STILTE IN DE GITZWARTE NACHT

Terwijl we genieten van de meest verse vis ter wereld, maakt de fenomenale kleur van het avondrood langzaam plaats voor de donkerzwarte nacht. De temperatuur neemt nog een extra duik richting de bodem van de thermometer. Een onvoorstelbare hoeveelheid sterren verschijnt aan de heldere hemel. De zwierige lichtgloed van de Melkweg laat zich zien. Je ziet zo getikt veel sterren, dat je plots beseft hoe groot het universum is en hoe nietig wij mensen zijn. Ja, sorry, van de kou ga je spontaan lauwe clichés mompelen. Kunnen we ook niks aan doen.
We lopen naar het midden van het meer. Daar luisteren we naar het geluid van niets. Het enige wat je hoort, is het ritme van je eigen ademhaling of de knarsende sneeuw onder je voeten. 'Kijk daar!', zegt Pasi terwijl hij naar boven wijst. Boven de bomen doemt een groene gloed op. Het lijkt alsof er een lichtgroene zon opkomt in het diepst van de nacht. Bijzonder. Het is een tafereel waar je uren naar kunt blijven kijken. Helaas is het geen tafereel dat uren blijft hangen. Het Noorderlicht verdwijnt net zo snel als het gekomen is.

DE KOU EN DE DOOD

Rillend lopen we terug naar het kampvuur om onze slaapzak op te zoeken. Deze nacht slapen we onder de sterrenhemel. Yep, buiten, we leren tenslotte overleven. We liggen in een slaapzak op een rendierhuid – het natuurlijke isolatiemateriaal van Lapland. De handschoenen houden we aan, de muts blijft op. De slaapzak trekken we zo dicht

mogelijk over ons hoofd. Het is verschrikkelijk koud. Zo koud, dat Pasi inmiddels zijn verwachtingen heeft bijgesteld. Hij kijkt ons aan: 'Vanochtend zei ik dat jullie het zonder mij een dag of drie zouden overleven. Ik denk nu dat jullie de nacht niet gehaald zouden hebben.'
En dat denken wij ook. Met dit soort temperaturen verbrand je twee keer zo veel energie als normaal. Als je te hard werkt, kan je zweet bevriezen. Beweeg je niet genoeg, dan sterven je ledematen af. Onderkoeling is in dit soort overlevingssituaties het grootste gevaar. Zorgen dat je beschermd bent tegen de kou, de wind en de regen is het belangrijkste. Met die gedachten door ons hoofd spokend, vallen we in slaap…

GOEDEMOGGEL

Wakker worden, is ontzettend kut. Allereerst is er natuurlijk nog steeds die erbarmelijke temperatuur. De thermometer wijst -30 aan. De afgelopen nacht hebben wij buiten geslapen in min fucking dertig! Ook vervelend: de dikke rook die van het kampvuur zo in je gezicht waait. Als je niet doodgaat van de kou, dan sterf je wel van de koolstofmonoxide die je inademt. Chris slaakt een aantal oerkreten uit die galmen door het dal, wanneer hij uit z'n slaapzak kruipt. We schieten snel in de kleren. We moesten al de hele nacht pissen, maar no way dat we onze slaapzak verlieten om de plasbuis te legen.
Terwijl onze oogleden bij het kampvuur ontdooien en we genieten van een snee bevroren brood, horen we in de verte sneeuwscooters aankomen. We pakken onze spullen in en maken ons klaar voor de terugtocht naar de bewoonde wereld. Dit keer stappen we zelf op die vette racemonsters en crossen over de witte heuvels terug naar het dorpje. Bij de Russische grens maken we een stop. Benjam, onze sneeuwscooter-brenger vertelt nostalgisch: 'Vroeger was dit allemaal van Finland, maar na de oorlog kregen de Russen een gedeelte. Het eerste wat ze deden was alle 20.000 bomen kappen en er een dik bewaakte grens aanleggen, zodat hun eigen mensen het land niet meer konden verlaten.' Ehhh, oké dan. Het blijft een maf land. We stappen weer op de sneeuwscooters en rijden nog twee uur door. Ineens zien we een weg. Een blokhut. Een mens. We zijn terug en het is officieel: we hebben het overleefd. Pasi schudt ons de hand en bedankt ons voor het plezier. Wij bedanken hem dat we nog leven, maar hij loopt weg alsof het niets is. Ontdooiend kijken we elkaar aan: 't is de hoogste tijd om een gloeihete Finse sauna in te duiken!

OOK ZIN?

PROBEER HET ZELF!

Wil jij ook op overlevingstocht door Finland? Pasi en zijn dorpsgenoten willen jou graag de wildernis laten zien.

MEER INFO?
Check deze sites...
onlyinlapland.com
salla.fi
finnair.com